

da, / lança ---», Arnau d'Erill (*BABL* xxix, 216.125). On el significat precís, més que la palissada o palenc mateix, potser serà 'art de combatre dins palenc o lliça'; i admetem la possibilitat, que certament no asseguro, que sigui precisament aquesta acc. la que vagi actuar d'intermediari cap a l'acc. moderna de 'llisada de cops, fart de llenya'; menys probable, però, em sembla encara la pensada d'Am. Castro, que reporto en el *DCEC/DECH* (PALO, n. 7), al·lusió a J. de la Palisse, i també em costa de creure en una derivació del cast. *palo* en el sentit de 'bastonada', acc. estranya al cat., car al capdavant el cast. *paliza* no es documenta fins al *Quixot*. Per a l'equivalent en mossàrab portuguès veg. *BALISA*.¹

Sens dubte en aquesta acc. en cat. central diem *palisa*, i sovint s'ha dit que aquesta *ll* constitueix un simple barbarisme, i que hem de dir *palissa* (el fet és que en català no es diu així): opinió que va sustentat com a evident Carles Soldevila en un dels seus brillants *Fulls de Dietari*, de c. 1925-30; però Fabra, que tan sovint se l'escoltava i hi coincidia, hi féu aquesta vegada el sord, i seguí posant *pallissa* en diversos passatges del *Dfa*. Tenia les seves raons per no fer-ho? Devia tenir-ne alguna: si més no, ja veiem que Muntaner, segons Casac., posa *pallissada* amb *ll* (tres vegades). De tota manera no hi deu haver una mera confusió vulgar de parònims amb *pallissa* 'paller de graner etc.', entre altres raons perquè si no m'enganyo també ho diuen amb *l* a les Illes («li donà una bona *pallissa*», *Arx. Ll. Salvador*, 208, el qual en les seves contalles mallorquines gasta *y = yl* pertot), i allà el nom del dit paller crec que és (com a derivat de *paia*), *pabissa*. La grafia *pallissada* de Muntaner, no aplicada a cap batussa ni batuda, sinó a la tanca sembla indicar que la raó de la *ll* està en aquesta i no pas en res de bastoneig. La *-ll-* probablement s'hi propagà des d'antic sota la influència del quasi sinònim *lliça* i potser també l'altre quasi-sinònim *vall* m. VALLUM, amb el qual el veiem combinat per Muntaner (1.ª cita). Sembla que ja en el S. xv percebia Erill el caràcter interdependent d'aquells mots, que aparía en rima.

Crec, doncs, que he de rebutjar l'afirmació que em comunica un val. (c. 1955) «*pallissa* castellanisme inadmissible que el Fabra usa en moltes definicions», la qual si de cas s'aplicaria a la forma *palissa* registrada pels diccs. val. («*paliza*: tunda de palos», *Escrig* 1851, dicc. MGadea; *Lab.*, *palissa* 'tunda' distingit de *pallissa* 'pajar', 1840, però recordem que Labèrnia era del Maestr.,² i tradueix en el dicc. cast.-cat. *paliza* per *batan*, que segons *AlcM* en aquesta acc. és mot del Maestrat, CastPna. i cat. occid). *Apallissar* [*DOrt.*]; *Renat* («El Camí», 14-iv-1934) oposa val. *apallissar* a *-llissar* del Principat.

Palet: s'havia usat com a arma, com ens confirma CaCandi (*MiscHiCat.* II, 155), però d'altra banda s'usava per a un joc: podem imaginar, doncs, que es tractés d'un fust més aviat petit, eventualment usable com a arma, però no tan gros ni poderós que fes perillós el joc. En les bregues contra el batlle concussionari i tirànic P. de Palau (1295-99), a «Llorenç els fu-

gitius de Camarasa se dedicaren a una vida vagabunda: poc se recataven y a la plaça se'ls veyan jugar a això, «stabat in platea et ludebat ad *paletum*» (p. 376) als daus i a un joc de pedres (p. 377).

Aques joc també s'ha practicat a tot França des d'antic [1375, *Französisches Etymologisches Wörterbuch* VII, 478b19ss.] i sobretot a Provença [S. xv], on encara se'n parla molt: «Lou Diable --- i' à milanto an que fai rampèu a Diéu --- / Jougavon, dison, i *palet*; / e se quaucun lou vòu pas crèire / au Leberoun pòu anà veire / la pèiro tracho per Satan», *Nerto*, pròl., v. 92; amb nota de Mistral: «dans plusieurs localités de Provence, particulièrement dans la montagne du Leberoun, près Robion (Vaucluse), des roches détachées, ou d'anciens dolmens, portent le nom de *Palet d'ou Diable* --- partie de palet qui aurait eu lieu entre Dieu et Satan, au commencement du monde». També hi ha dòlmens anomenats *Palet del Dimoni* o *d. Diable* a muntanya del N. del Princ., i també allà es conta aquella llegenda. És clar que el fet d'atribuir-ho al Gran Malvat, fa que el poble magnificant les coses, exageri la grandària de les pedres usades en el joc fabulós.

Sembla, doncs, que els «palets» usats en el joc, que en el S. XIII devien ser de fusta, després, per fets d'història ergològica o folklòrica, van ser substituïts per un estrí de forma i grandària no gaire diferent, però ara de pedra. Aquí pot trobar-se l'explicació del mot *palet*, per a 'còdol' de forma allargada. Ja a princ. del S. XVII era això i no era massa gros, com sigui que es podia llançar una mica lluny: hi havia tanta boira que «a un tir de *palet* no s'afegurava una persona» ens conta de l'Alt Empordà Jer. Pujadas l'any 1601 (*Dietari* I, p. 398). Predomina molt l'aplicació als còdols dels corrents d'aigua: «La vila consisteix ab un carrer molt llarc, y lo empedrat de ell, per ser de *palets* de riera ab mescla de pedres fogueres, lastiman poc o molt los peus» conta d'una població mitjana, no gaire llunyana de Bna., el B. de Maldà, fi S. XVIII (*Excursions*, p. 91); «Vergers, palaus y llotjes són boques de Vesuvi / --- / sos fills, quan s'en adonan, lluytant ab lo diluvi / --- / y a raig a raig, Alcides de més aprop sent ploure / *palets* que servirian per moles de molí, / y bromereig y tràngol darrera seu remoure / y estendre per garfir-lo llurs brassos de rampí», *Atl.* VI, 73b. També «galet aplati» en parlars provençals i francoprovençals (*FEW* VII, 478b26ss.).

Crec, doncs, que és així com s'explica la derivació etimològica de *palet* com a nom d'una mena de roc: algun paral·lisme semàntic que ens guia en direcció força semblant es pot trobar en el cast. *china/chinita* (*DECH* II, 361b44); mentre que hem de prendre escèpticament la considerable semblança amb el gall. *pelouro* «canto rodado» (*Rom.* VI, 74), la *-l-* del qual suposa *-ll-* i el sufix té aires pre-romans. *Palet* amb aquest sentit no és sols del cat. or. i dels Pirineus (*Palet de Roilan* = *Maça de Roilan*), sinó també del cat. occidental, fins al Baix Segre (Aitona, 1935) i Priorat (*palét* o *codolell*, Gratallops; *palét* o *codovell*, Torroja; però ja no *marquet*, com en pobles veïns, 1936).